

**Індивідуальний звіт
про науково-дослідницьку діяльність за 2018 р.**

1. Летнянчин Любомир Іванович.

2. к. ю. н., доцент, доцент кафедри конституційного права України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

3. Конституційна скарга як засіб і чинник конституціоналізації (1,5 д. а.).

4. Конституційна скарга як засіб і чинник конституціоналізації (1,5 д. а.).

4.1. Наукова стаття, розділи навчального посібника, матеріали навчально-методичної літератури, тези наукових доповідей та повідомлень.

4.2. Аналіз Конституції України, Закону України «Про Конституційний Суд України», юридичних позицій органу конституційної юрисдикції в Україні, окремих думок суддів КСУ, чисельних наукових публікацій з проблематики запровадження конституційної скарги вказують на існування проблемних питань щодо ролі органу конституційної юрисдикції з практичного втілення інституту індивідуальної конституційної скарги. Наразі, виглядає так, що саме Суд цілком обґрунтовано задає тон, є так би мовити, головним «нюс-мейкером» в цій царині. В одних випадках орган конституційної юрисдикції займає активну позицію (йдеться про випадки відкриття конституційного провадження і навіть про відмову у відкритті конституційного провадження, але з формулюванням юридичної позиції (абсолютна меншість випадків)), в інших – пасивну (переважна більшість), що, однак, не означає хибну. Так, станом на 31 серпня 2018 року до КСУ надійшло 930 конституційних скарг, серед яких 649 скарг (70 %) повернуто заявникам як такі, що за формою не відповідали вимогам Закону України «Про Конституційний Суд України», з відповідними роз'ясненнями та зазначенням про можливість повторного звернення з дотриманням вимог цього закону. Суд найчастіше відмовляє у відкритті конституційних проваджень у справах на підставі пунктів статті 62 Закону – неприйнятність конституційної скарги (158 – колегії; 12 – сенати) та неналежність до повноважень Суду питань, порушених у конституційній скарзі (40 – колегії; 2 – сенати). Загалом станом на 30 вересня 2018 року КСУ постановлено 258

ухвал про відмову у відкритті конституційного провадження у справах за конституційними скаргами, з них колегіями суддів одностайно – 224, не одностайно – 19, сенатами – 15. Остаточо у справах за конституційними скаргами постановлено 239 ухвал про відмову у відкритті конституційного провадження, у тому числі колегіями суддів Першого сенату – 122, колегіями суддів Другого сенату – 102, Першим сенатом – 4, Другим сенатом – 11. Станом на 10 листопада 2018 року відкрито лише 30 проваджень за конституційними скаргами, з яких колегіями суддів Конституційного Суду України – 26 (по двом скаргам конституційне провадження вже закрито за рішенням Другого сенату), Сенатами – 4.

Практичне втілення конституційної скарги в Україні лише на початковому етапі. Саме тому такою важливою є практика діяльності КСУ з розгляду конституційних скарг, оскільки на цьому етапі закладаються підходи, традиції, принципи й методи на яких буде вибудовувати свою діяльність КСУ і орієнтувати потенційних скажників щодо перспектив розгляду конституційних скарг.

Метою дослідження став аналіз практики діяльності органу конституційної юрисдикції та його юридичних позицій в аспекті впливу на становлення й розвиток інституту конституційної скарги в Україні, виявлення теоретико-правових проблем реалізації права на індивідуальну конституційну скаргу на початковому етапі та формулювання пропозицій щодо вдосконалення відповідної практики КСУ та інституту конституційної скарги.

Конституційний Суд України як орган конституційної юрисдикції, «суд права», легітимний орган конституціоналізації інституту конституційної скарги реагує на чисельні конституційні скарги, формулюючи при цьому важливі юридичні позиції. Встановлення Судом додаткових вимог щодо змісту конституційної скарги вказує на судовий активізм останнього та спробу підсилити «тест обґрунтованості» як умову їх прийнятності. Це відповідає природі конституційної скарги як важливого універсального

засобу захисту фундаментальних прав людини. Відтак, Суд спонукає суб'єктів конституційної скарги до зваженого, відповідального й ретельного ставлення до їх підготовки, адже ефект від їх задоволення має загальний характер, на відміну, від наслідків судових рішень. Конституційно-судову перспективу матиме конституційна скарга в якій обґрунтовано конституційно значущу проблему в царині конституційних прав і свобод. Тягар з виявлення і обґрунтування конституційно значущої проблеми лежить на суб'єктах конституційної скарги. Таким чином останні перетворюються на активних учасників конституціоналізації як інституту конституційної скарги так і інституту конституційних прав і свобод.

Акцентування лише на конституційних принципах і гарантіях в обґрунтування неконституційності закону (його окремого положення) без зазначення конституційних прав і свобод, які зазнали порушень, не матиме переконливого юридичного ефекту, що не заперечує їх широкого використання для підсилення обґрунтованості вимог і демонстрації проблеми. В цьому вбачається специфіка саме конституційної скарги і прихований натяк Конституційного Суду України, що він таки «суд права». За таких обставин у найбільш уразливому становищі опиняються юридичні особи приватного права.

Складність у підготовці конституційної скарги повинно компенсуватися можливостями не лише адвокатської спільноти, але й фахівців у галузі права, зокрема, конституційного, науковців, конституційних експертів у галузі прав людини, правозахисників та правозахисних організацій.

5. У часті у розробці законопроекті не брав.

5.1.

5.2.

5.3.

5.4.

6. Зв'язок з практикою:

6.1.

6.2.

6.3.

6.4. Провів тренінги з адвокатами з проблем підготовки та написання конституційної скарги: Дні ввкшоп: «Конституційна скарга: новий рупор із захисту прав?» (24 лютого 2018 року, м. Харків).

6.5.

1) підготував науковий висновок запит судді Конституційного Суду О. О. Первомайського (лист №361-16/3246 від 02. 10. 2018) щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) (реєстр. № 9037) вимогам статей 157 і 158 Конституції України)

7. ...

8. Участь у конференціях, семінарах:

1) участь у роботі Міжнародної конференції «Права біженців та внутрішньо переміщених осіб: кращі практики та шляхи їх імплементації» (3 – 4 квітня 2018 року, м. Харків, Національна академія правових наук України);

2) участь у II Міжнародному юридичному форумі (25 – 28 вересня 2018 року, м. Харків, Національний бібліотечний комплекс Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого);

3) участь у Міжнародній науковій конференції «Сучасний вимір прав людини: конституційний контекст» (XI Тодиківські читання) (26 – 27 жовтня 2018 року, Харків, Національний юридичний університет України імені Ярослава Мудрого).

9. Видавнича діяльність:

1. Летнянчин Л. І. Проблеми конституціоналізації індивідуальної конституційної скарги в Україні (передано до журналу «Право України») (1,5 друк арк.).

2. Летнянчин Л. І. Конституційні обов'язки людини в Україні крізь призму сьогодення // Сучасний вимір прав людини: конституційний контекст. XI Тодиківські читання. Збірка тез наукових доповідей і повідомлень Міжнародної наукової конференції (26-27 жовтня 2018 року) / За заг. ред. проф. А. П. Гетьмана. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. – Харків: ТОВ «Видавництво «Права людини»», 2018. – С. 52-53 (0,2 друк. арк.).

3. Конституційне право України. Посібник для підготовки до іспиту / Ю. Г. Барабаш, Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин та ін. – 5-ге вид., переробл. та допов. – Х.: Право, 2018. – 390 с. (п. п. 1–18; 35, 84–86; 89; 103–106; 25–36 (у співавторстві із О. Г. Кушніренком) , загальним обсягом 4,5 друк. арк.).

10....

11....

12....

13....

14....

15....

16.

17...

18. Грамота від Харківської обласної ради «За сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та з нагоди Дня Конституції України»

**к. ю. н., доцент кафедри
конституційного права
України**

Л. І. Летнянчин

Звіт затверджений на засіданні кафедри конституційного права України (протокол № __ від _____ 2018 р.)